

Mátyás király vadászkastélyában.

Ahol a Szép Ilonka románcza szövődött.

All még a sárga ház, az emeletes vadászkastély, hol Mátyás, a nagy király, mulatott a vadászatok idején. Kint Hűvösvölgyben, a Hidegkuti-uton, omladozik egy gyönyörű, tizholdas park közepén. Óriási fenyők, évszázados akácok, hatalmas tölgyek, hársak, nyírfák mesébeillő erdeje övezi a történelmi kegyhelyet, ahol a nagy király szerelmi románcza szövődött Szép Ilonkával, itt lent, a Pilis-hegy alatt.

Régi kőkapulábak őrzik a tündérparkot, a kaput elvitte már az idő. Csak egy fára szegezett papírtábla jelzi, hogy idegeneknek tilos a bemenet. Szép Ilonka! Csak egy kis erdei virág volt, egy árva napsugár, de a nagy király szerelmén keresztül a magyar királylegények és idillek leggyöngédebb és legkedvesebb hősnőjévé finomulva, mégis beragyog édes leányulke a magyar történelem ablakán.

Keskeny utcáskák szelik át a hatalmas ősparkot, fehér sávok a fakirályok napfoltos árnyékában, a kastély felé kanyarognak, mely patinás szépségében ott áll a domb fölött. A bejárata előtt két jegyeszerű, óriási akác emeli történelmi terebélyét a sugárzó egekre. A világ legszebb fái. Mély megindultsággal tűnődünk az őtsoros kőlépcső alján: itt járt, itt élt, itt lélegzett, itt mosolygott, itt szeretett és szenvedett nagy Hunyadi dicső fia, ebben a sárga házban s az óriási fák alatt. Mennyi romantika! Lebegő árnyalakja mintha elszaladna ott, a nagy fenyők mögött. Rezzen az ág s bent, a park mélyén, sirni kezd valami különös madár. Csend, fény, a fűszálak is hallgatódznak, aztán felsóhajt az őspark mélyén és titkokatosan.

Régi szarvasagancsok díszítik a vadászkastély homlokát, amelyre nagy és fényes multak finom redőt lehelték az idők. A kastélynak hat szobája van, fent is, lent is három, mind különbejáratu, parkranyiló, vastagfalú, ódon vendégszoba, régi vadászurak pihenőhelyei. Talán ott tul, a szélső nagyobbikban aludt a király. A tágas ebédlőben még áll a falbaépített szürke kőkandalló, hol nagy fahasabok lángadoztak hideg éjszakákon. És megvan még a konyhában a régi tűzhely is, ezen készítették Mátyás király vadászlakomáját, a finom szarvaspecsenyét. Szabad, rakott tűzhely. Az ablakokon régi-módi zár, vasrózsás pléhtáblák, falbaépített élestart szelőlőztető nyílásokkal, lent nagylépcsős pince, itt hűsítgettek a király híres aszúborait, minden a régi, ahogy akkor volt, a szobák lelke is, csak a butorait ette meg

az idő. A napvilág beragyog, de a századok doha meg-lapul a falak közt, mint valami nehéz, siri lehetet.

A főajtó bezárul mögöttünk, ott hagyjuk a szobák töprengő, titkos csendjét, de a mult velünk jár az őspark sóhajtozó fái közt. Ott hatalmas kőmedence áll, csupa moha, közepén trombitás triton, jó tágas kőkátlan, bizonyosan ebben fürdött a király. Rejtett zugok mohaszakállas kőpadokkal, amott egy kis lugas szakadozott kőszámlollyal, körötte örökzöld-erdő, fölötté egy kis Mária-szobor mereng az időköz. Ki tudja, ki imádkozott ebben a kis szentélyben? A park balszélén, elvirágzott orgonabokor tengerében kriptá áll, kis kápolna, semmi sincs benne, csak egy földrevetett Krisztus-kereszt, kőpádimentuma oly repedezett, hogy rá se lehet lépni, az ember könnyen bezuhanhatna a halottak közé, kik itt alusszák örök álmukat. Kik lehetnek? Se jel, se írás. Csak a kriptá padlásán van egy kis szobor: Mátyás király néz át a tulsó hegyekre, hol hajdan a vadat űzve, találozott Szép Ilonkával.

Szép volt az ő szerelmük, szép és szomorú románc. Szívek, kik egymásé sohasem lehettek! A királyt lekötik az országlás gondjai és megfelelkezik az erdészknynőcskéről, hol annyi boldog napja telt. A virág elhervad a pillisi hegyek közt, a fák koronája aranybarnára sárgul, mire szabadulhat a budai palotából s lóra pattanva, kivágtat a Nyékvölgyön, a pillisi hegyekbe. Mindenszentek hava vagon, az ősz szeliden mosolyog a hervadó erdőkön, a fellegek is valami bánatot boronganak. Ott az erdészknynő! De mintha mély áhítatba roskadva, térdelne az is a domb alatt; pirinyó ablakán babvirágos függöny, a kéménye se füstöl, a kapuja is zárva. Szép Ilonka! Ott fekszik szegényke a csipkés vetettágyán, arca fehér lilium, csak nagy, kőköröcsinkék szemében ragyog a hűsége, a szerelme, a szenvedése, mint valami mennyei titok. A király odaborul, zokogva csókolja kicsi, vértelen kezét és a leány megbocsátán mosolyog. Késő! Mire lehall a falevél, mire leszáll Márton püspök napján az őszi köd a pillisi hegyekre, már ott domborul Szép Ilonka sirja a határhegy alatt. Hervadása liliumhullás volt, amint a költő mondja, de édes, tiszta lelke átsugározta a lángelméjű Mátyás király életét, elmúlása pedig megszentelte fájdalmával nagy Hunyadi dicső fiát, amikor megsiratta Szép Ilonkát titkon, itt, e vadászkastély lombtalan fái közt.

László István.